

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/187/2019
Identifikačné číslo spisu: 7713218040
Dátum vydania rozhodnutia: 28.09.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7713218040.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX E. L. A. XX, proti žalovaným 1/ S. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX X. XXX, zastúpenej JUDr. Henrietou Hirjakovou, advokátkou so sídlom Nám. Osloboditeľov 1, 071 01 Michalovce a 2/ C. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XX/XX, XXX XX N., o určenie veci patriacej do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 6C/238/2013, o dovolaní proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. marca 2019 sp. zn. 5Co/316/2018 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Co/316/2018-213 zo dňa 19. marca 2019 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 08. februára 2018 č. k. 6C/238/2013-179 určil, že stavba rodinného domu súp. číslo XXX na parcele č. XXX, vedenej na LV č. XXXX pre okres D., obec X., katastrálne územie X. patrí v podiele 147/576 do dedičstva po nebohom S. I., nar. XX.XX.XXXX, zomrelom XX.XX.XXXX, naposledy bytom X. Č.. XXX a v podiele 147/576 do dedičstva po nebohej S. I., rod. J. Y.Á., nar. XX.XX.XXXX a zomrelej XX.XX.XXXX, naposledy bytom X. Č.. XXX (I. výrok). Určil, že žalobkyňa je spoluvlastníkom nehnuteľnosti stavba - rodinný dom, súp. č. XXX, na parcele č. XXX, vedenej na LV č. XXXX pre okres D., obec X.Y., katastrálne územie X. v podiele 94/288 (II. výrok) a žalobkyni priznal náhradu trov konania v plnej výške 100 % (III. výrok)

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 19. marca 2019 č. k. 5Co/316/2018-213 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania (druhý výrok).

3. Rozsudok odvolacieho súdu napadla dovolaním pôvodná žalovaná S. J.-C. (ďalej aj „dovolateľka“) dňa 12. júna 2019 tvrdiac vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ a nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 420 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Navrhla, aby dovolací súd zmenil dovolaním napadnutý rozsudok tak, že vyhovie žalobnému návrhu a rozhodne o trovách

doterajšieho konania.

3.1. Vádu zmätočnosti dovolateľka videla v nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal s otázkou konkurencie dvoch vlastníckych žalôb, uplatnených žalobkyňou na rozdielnom hmotnoprávnom základe, nevysporiadal sa s tým, či druhá žaloba o určenie veci patriacej do dedičstva mala byť podkladom pre prejednanie veci do dedičského konania, a nie naopak a „čo bol pri prejednaní dedičstva nebol majetok zahrnutý do majetkovej podstaty“. Tvrdila, že odvolací súd nezodpovedal otázku platnosti dohody dedičov, na základe ktorej si žalobkyňa uplatnila svoj nárok, spochybnenú v konaní žalovanou ani otázku, či je právne akceptovateľné dediť majetok a potom ho žiadať zahrnúť do dedičstva. Z riešenia otázky neexistujúceho predmetu občianskoprávných vzťahov v bode 28. rozsudku odvolacieho súdu nie je zrejмый dopad na samotné súdne rozhodnutie.

3.2. Za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie súdu a pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu dovolateľka označila nerešpektovanie judikatúry najvyššieho súdu Slovenskej republiky odvolacím súdom, ktorý odklon zdôvodnil v bode 31. odôvodnenia rozsudku; dovolateľka s tam vysloveným právnym názorom, odkazujúc na rozhodnutie NS SR sp. zn. Cpj 8/72 (R 54/1973) nesúhlasí. Žalovaná poukázala na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/120/2009, podľa ktorého v konaní o určenie veci patriacej do dedičstva musia byť žalobcami všetci oprávnení dedičia, čo v prejednávacom prípade nie je splnené a ide o nedostatok vecnej legitimácie. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe musia sudy odôvodniť.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením zo dňa 02. decembra 2019 sp. zn. 5Cdo/187/2019 rozhodol, že v dovolacom konaní na strane žalobkyne (ktorou bola pôvodne C. P., rod. I., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom D. XXX) pokračuje s jej dedičkou C. T., trvalým pobytom vo E. L. A. XX.

5. Počas prebiehajúceho dovolacieho konania zomrela dňa XX. K. XXXX (vid' úmrtný list zo dňa 07. decembra 2020, vydaný Obcou J., matričným úradom) aj dovolateľka S. J.-C., rod. J.-Y.. Dovolací súd uznesením sp. zn. 5Cdo/187/2019 zo dňa 21. septembra 2021 rozhodol, že v dovolacom konaní pokračuje na strane žalovanej s dedičkami pôvodnej žalovanej neb. S. J.-C., a to s 1/ S. J., rod. J. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. XXX a 2/ C. K., rod. J. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XX/XX, N..

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť, čo je jeho povinnosťou vyplývajúcou priamo z ustanovenia § 161 ods. 1 s použitím § 438 CSP. Procesné podmienky predstavujú základné procesné predpoklady, aby mohol súd autoritatívne rozhodnúť vo veci samej. Existencia a splnenie procesných podmienok je predpokladom poskytnutia súdnej ochrany ohrozeným alebo poškodeným subjektívnym právam v rozsahu článku 1 CSP. Súd je povinný zisťovať ich existenciu a splnenie v každom štádiu konania, teda aj v štádiu konania dovolacieho.

7. Jednou z podmienok konania je procesná subjektivita strany konania, známa podľa právnej úpravy účinnej do 30.06.2016 ako spôsobilosť byť účastníkom konania.

7.1. Občiansky súdny poriadok (ako zákon účinný v čase začatia konania) v § 19 vymedzil, že spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

7.2. Civilný sporový poriadok (účinný v čase rozhodovania súdu prvej inštancie aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu) v § 61 určuje, že procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Nedostatok procesnej subjektivity je dôvodom zastavenia konania (§ 62 CSP). Ak však strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať (§ 63 ods. 1 CSP). V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve (§ 63 ods. 2

CSP). Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

8. Korelátom procesného pojmu procesná subjektivita je hmotnoprávny pojem právna subjektivita (spôsobilosť na práva a povinnosti) (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 223). Procesnú subjektivitu má subjekt, ktorý disponuje spôsobilosťou na práva a povinnosti. Fyzická osoba nadobúda spôsobilosť na práva a povinnosti narodením (spôsobilosť na práva a povinnosti má aj nasciturus pod podmienkou, že sa narodí živý) a stráca ju svojou smrťou. Nedostatok procesnej subjektivity je spravidla neodstrániteľnou vadou konania. Treba ale zvažovať, či strana nemá procesnú subjektivitu od začiatku konania, alebo ju stratila v priebehu konania. Ak strana nedisponuje procesnou subjektivitou v čase začatia konania, ide o neodstrániteľnú vadu konania, ktorej následkom je jeho obligatórne zastavenie. Ak dôjde k strate procesnej subjektivity fyzickej osoby počas konania, súd konanie zastaví, alebo v konaní (najmä ak ide o majetkový spor, ktorého legálnu definíciu zákonná úprava neobsahuje) pokračuje s dedičmi fyzickej osoby, prípadne s tými, na ktorých prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide. Ustanovenie § 63 ods. 1 CSP treba vykladať ako objektívnu možnosť či nemožnosť v konaní pokračovať (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 227). Uznesenie o pokračovaní v majetkovom spore vydá súd podľa § 63 ods. 2 CSP bezodkladne po skončení konania o dedičstve, avšak vo výnimočných prípadoch môže v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

9. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že žalobkyňa C. P., rod. I., narodená XX. K. XXXX, zomrela dňa XX. D. XXXX. Dovolací súd vychádzajúc z § 470 ods. 1 CSP posudzoval otázku procesnej subjektivity uvedenej žalobkyne v tomto spore, i keď konanie bolo začaté pred účinnosťou CSP, podľa predpisov platných v čase podania dovolania, t. j. podľa ustanovení CSP. Zo spisu zistil, že odvolací súd vo veci rozhodol rozsudkom dňa 19. marca 2019. Z uvedeného vyplýva, že (pôvodná) žalobkyňa v čase rozhodovania odvolacieho súdu procesnou subjektivitou nedisponovala, čo zistil súd prvej inštancie pri doručovaní dovolania žalovanej žalobkyne na vyjadrenie.

10. Nakoľko odvolací súd konal so žalobkyňou, ktorá nebola nositeľkou procesnej subjektivity (ani spôsobilosti na právne úkony), dovolací súd v zmysle § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu za účelom odstránenia uvedeného procesného pochybenia (§ 438 ods. 1, § 63 ods. 2 CSP) vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

11. Dovolací súd poukazuje aj na potrebu jazykovej čistoty a zrozumiteľnosti súdneho rozhodnutia, a to aj v časti záhlavia obsahujúcej označenie predmetu konania. Odvolací súd ustáli, či je vzhľadom na žalobný petit predmetom konania určenie veci patriacej do dedičstva, alebo určenie, že konkrétne vymedzená vec patrí do dedičstva.

12. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok